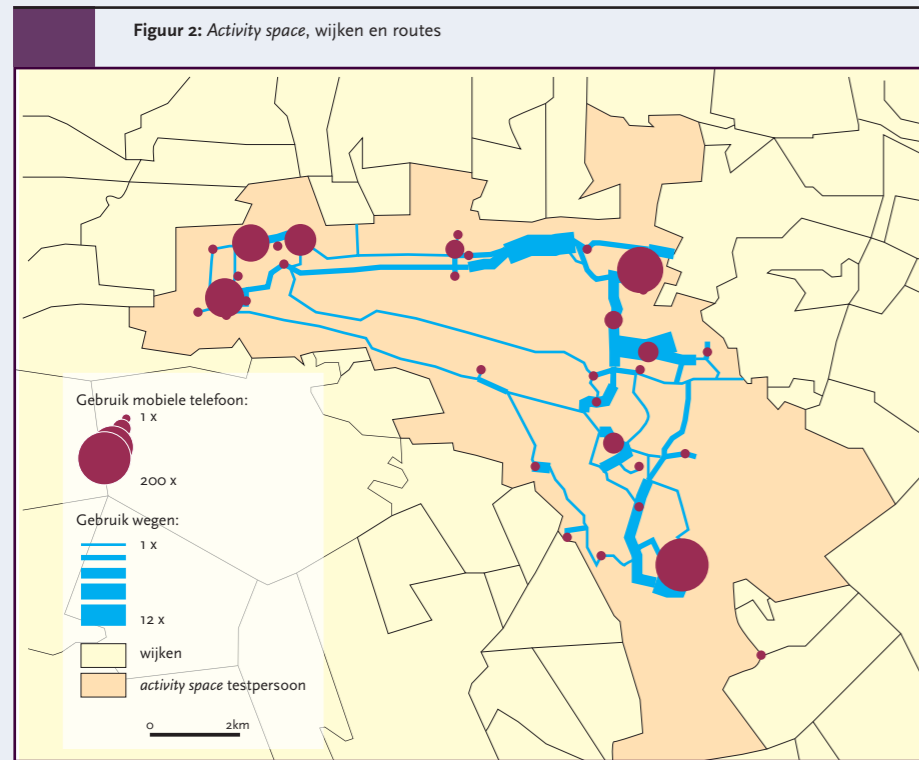

nederland in twaalf delen (5)

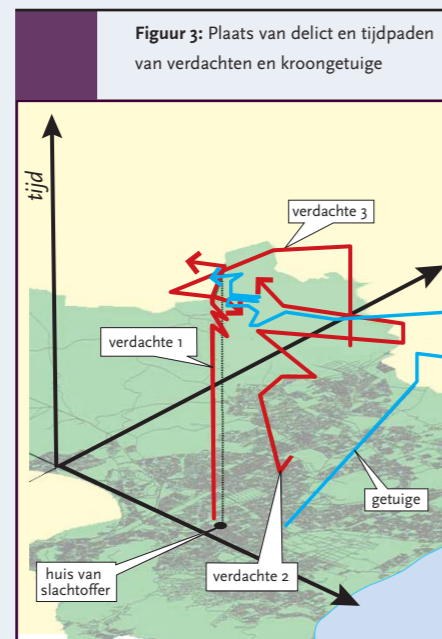

Mobieltjes met gps-ontvanger zijn nauwkeuriger te lokaliseren zodat de bewijskracht toeneemt

bewaren deze gegevens namelijk langere tijd om er de telefoonrekening op te kunnen baseren. Wil je deze gegevens echter verkrijgen zonder toestemming van de telefoonbezwijger, dan heb je daarvoor een gerechtelijk bevel nodig. Deze methode wordt dus vooral bij justitieel onderzoek toegepast.

Je kunt telefoonbezwijgers ook actief volgen, bijvoorbeeld door op geregelde tijden een sms te sturen. Zodra de geadresseerde telefoon op het net gelokaliseerd is, wordt het contact verbroken – de bezitter van de telefoon merkt er niets van.

Bij deze manieren van data verzamelen is wel enige voorzichtigheid geboden. Door atmosferische omstandigheden en reflectie van gebouwen komt het sterkste signaal namelijk niet altijd van de dichtstbijzijnde zendmast. Dit probleem wordt kleiner naarmate meer telefoons uitgerust worden met een gps-ontvanger. De provider kan dan precies traceren waar de ontvanger zich bevindt. Voorlopig mogen de gegevens van mobiele

telefoons echter alleen worden gebruikt als aanvullend bewijs, of als middel om getuigen en/of verdachten te overreden eerdere valse verklaringen te herroepen. In rechtszaken dienen de telefoongegevens nooit als enig en afdoend bewijs.

Activity space

Welke methode je ook gebruikt, uiteindelijk ontstaat een chronologische lijst van locaties waar de telefoon (en daarmee z'n bezitter)

zich bevond. Door die locaties met rechte lijnen (tijdspaden) te verbinden kun je een tijd-ruimtekubus construeren en ook het kortste pad op het wegennet tussen twee locaties bepalen.

Als je de opeenvolgende locaties over langere tijd verbindt, ontstaat een beeld van de activity space van de telefoonbezwijger (figuur 2).

Om bijvoorbeeld het werkterrein van een criminele bende te bepalen hebben we de activity spaces van meerdere bendeleden over elkaar gelegd. Daaruit bleek dat het nieuwe Green Point stadion voor het WK Voetbal 2010 in de actieradius van deze bende (leden) ligt. Tijdens het WK wordt dit gebied hermetisch afgesloten. Combineer je de kaarten van rivaliserende bendes, dan zie je dat wijken overlappen. Daar is de kans op conflicten extra groot en dat is voor de politie reden om hier extra waakzaam te zijn.

Dat het gebruik van data van mobiele telefoons effectief kan zijn in de misdadbestrijding in Zuid-Afrika bewijst het voorbeeld van de huurmoord op een bekende artiest in zijn woonhuis in Kaapstad. Een van de rode lijnen in figuur 3 toont de bewegingen van de vrouw van het slachtoffer die van medeplichtigheid werd beticht (verdachte 1). Een andere rode lijn (verdachte 3) laat de bewegingen van de dader zien op weg naar en van de plaats van het misdrijf. De twee andere tijdlijnen laten zien dat ook andere betrokkenen in de buurt waren. Eén van hen, met het blauwe tijdspad, had de huurmoord gearrangeerd. In ruil voor strafvermindering trad hij later op als kroongetuige. De reconstructie aan de hand van de telefoongegevens werd getoond tijdens de rechtszaak. Hierdoor kon de verdediging van de beschuldigen de getuigenis van de kroongetuige niet langer als pure leugens afdoen.

Op dit moment is de rol van mobiele telefoongegevens tijdens rechtszaken nog beperkt tot aanvullend bewijs. Met nauwkeurige data afkomstig van telefoons met gps-ontvangers zal de bewijskracht echter toenemen. Justitie moet dan wel van tevoren opdracht geven een verdachte te volgen. Voorsnog zijn providers in Zuid-Afrika gehouden aan een bewaarplicht van 36 maanden en kennen ze speciale teams om politie en justitie te ondersteunen bij onderzoek en rechtszaken. Een enorm verschil met de situatie in de EU waar diverse partijen bezwaar maken tegen het bewaren van telefoondata vanuit privacyoverwegingen, en providers vooral klagen over de kosten die hieraan verbonden zijn. •

De omhelzing van Arnhem en Nijmegen

Ze groeien onmiskenbaar naar elkaar toe: Arnhem en Nijmegen. Verenigd in een stadsregio zoeken ze samen naar nieuwe netwerken. Maar ontstaat er ook in de hoofden van de inwoners in dit deel van Gelderland een gevoel van eenheid?

Met de trein is het een reisje van Arnhem naar Nijmegen. De reizigers steken onderweg twee grote rivieren over en doorkruisen de Over-Betuwe, en toch duurt het maar tien minuten. Twintig jaar geleden was de rit na het passeren van de KEMA in Arnhem een tocht door een net niet woest en ledig land. Het meest in het oog springend waren nog de duizenden pallets met ketchup, halverwege bij de Heinz-fabriek. Tegenwoordig passeert de trein maar liefst drie Vinex-wijken. De regio groeit in gestaag tempo dicht – en de steden naar elkaar toe.

Stedelijk netwerk

Arnhem, Nijmegen en achttien kleinere gemeenten in de omgeving werken sinds vijftien jaar samen in een stadsregio om de

groeistruipen in goede banen te leiden. Voorzitter van het college van bestuur van de Stadsregio Arnhem Nijmegen is Jaap Modder. Op de gang in zijn kantoor tegenover het centraal station van Nijmegen toont hij de geografische ontwikkeling van het gebied in vogelvlucht. Op een kaart uit 1860 liggen ze in het meest heuvelrijke deel van Gelderland nog duidelijk herkenbaar als tegenpolen: de oude steden Arnhem en Nijmegen. 'De meest zuidelijke protestante stad en de meest noordelijke katholieke stad waren het toen, onmiskenbaar. Ertussen was het maagdelijk en rustig.'

Zestig jaar later zijn beide steden flink gegroeid. Suburbanisatie slaat toe: langs de Veluwezoom verspreidt de stedelijke zone zich. Nijmegen breidt naar het westen, oosten en zuiden uit. Maar het tussengebied

De Waalsprong met nieuwbouwwijken in de dorpjes Lent en Oosterhout brengt Nijmegen weer een stuk dicht bij Arnhem. Zo groeit het gebied tussen Waal en Rijn langzaam dicht.

blijft nog goeddeels leeg. Ook op de kaart van 1950 is de Over-Betuwe overwegend landelijk, al is Arnhem vanaf de jaren 30 ten zuiden van de Neder-Rijn aan het groeien. De kentering volgt na de jaren 80. Nijmegen is dan echt een grote stad. De drie Vinex-gebieden komen tot ontwikkeling: de Waalsprong als nieuw Nijmeegs stadsdeel ten noorden van de Waal, Westeraam bij Elst en Schuijgraaf in Arnhem-Zuid. De verwachting is dat de rek er in deze nieuwe woongebieden nog niet uit is, zeker niet als de crisis op de woningmarkt straks voorbij is. 'De lange lijn van de geschiedenis is die van het ontstaan van een stedelijk netwerk. De volgende stap in de stadsregio is de overgang van een stedelijk netwerk naar een netwerkstad', blikt Modder vooruit. 'In het oude model groeien steden ieder afzonderlijk, tot ze elkaar gaan overlappen. De vraag is altijd wat je in dat tussengebied gaat doen. Het blijft vaak een residu, met moeilijke punten zoals: bouwen

'Als het gaat om de grote ruimtelijke opgaven trekken de gemeenten hun eigen plan'

we een nieuw winkelhart of blijven de bewoners aangewezen op de oude centra?' Een alternatief is, aldus Modder, het polycentrische netwerk. 'Dat is minder vanuit de steden zelf gedacht. Daarin definieer je nieuwe plekken voor wonen, werken en recreatie die je met elkaar verbindt. In dit model voer je de discussie over bijvoorbeeld winkelvoorzieningen veel makkelijker. Je ontwerpt een systeem. In deze regio zie je nu de overgang van het oude naar het nieuwe denken.'

Loodgieter

Tot zover de visie. In de praktijk speelt de stadsregio als vooruitgeschoven post van de

samenwerkende gemeenten vooral een rol als loodgieter, zoals Modder het uitdrukt. 'Als er iets mis gaat, komen wij in actie. Vooral op het punt van mobiliteit.' De bestuursvoorzitter noemt de vorig jaar gestarte Sprinter die de meeste stations in de stadsregio met elkaar verbindt. 'Maar als het gaat om de grote ruimtelijke opgaven, trekken de gemeenten hun eigen plan.'

Dat is doorgaans niet erg, stelt Modder. De stadsregio is geen extra bestuurslaag, maar een samenwerkingsverband van twintig gemeenten. Recent ontstond er onder gemeenteraadsleden discussie over het democratisch gehalte van de organisatie van Modder. Het is waar dat het bestuur van de stadsregio niet direct gekozen is, aldus Modder, maar de twintig raden hebben een vinger in de pap. 'Zij bepalen wie ze afvaardigen voor ons bestuur. Wij doen het goed als we meerwaarde leveren voor het lokale bestuur. Daarin onderscheiden we ons van de provincie.' De stadsregio Arnhem Nijmegen heeft vijftig mensen in dienst, de provincie 1500. 'We moeten efficiënt zijn, we kunnen niet alles zelf. Onze kracht zit 'm in het vinden van samenwerkende spelers. We moeten een beetje lui zijn, zeg ik wel eens, om dit werk goed te doen.' Het overgrote deel van het budget van de stadsregio gaat naar infrastructuur en openbaar vervoer. Hij noemt enkele mijlpalen van zijn organisatie in de afgelopen vijftien jaar. De Sprinter is er een van. Verder pro-

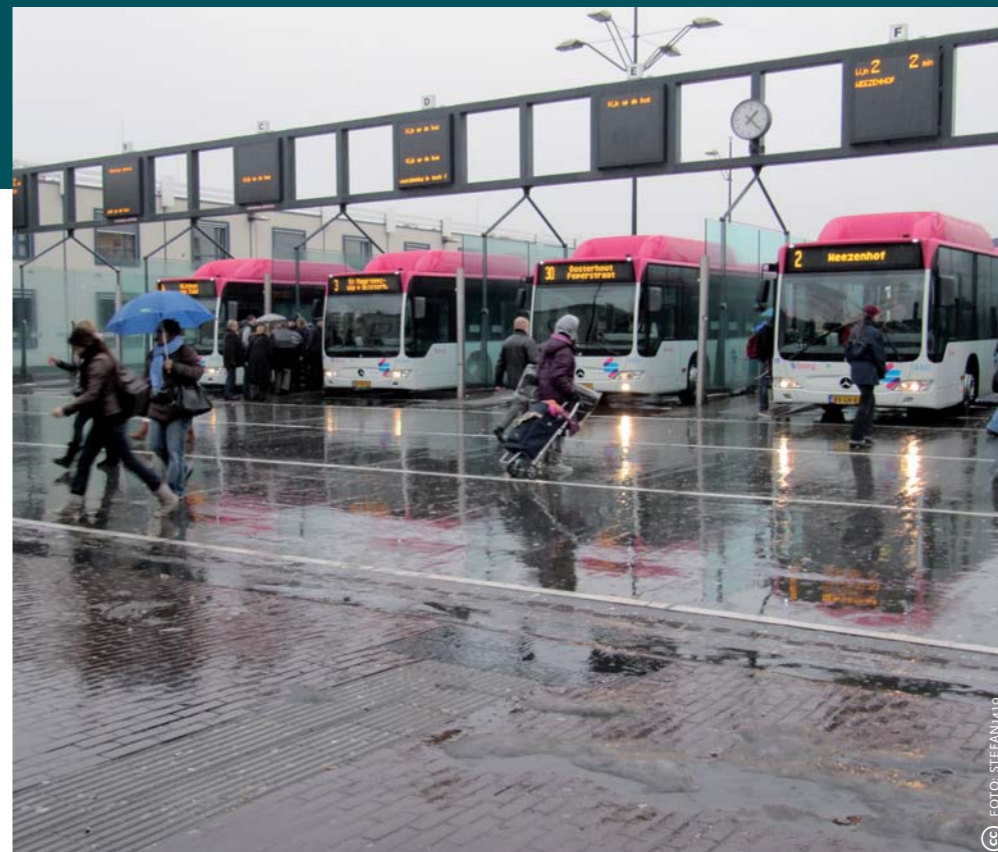
Netwerken tot over de landsgrenzen

Arnhem, Nijmegen en omliggende plaatsen beginnen landelijk gezien samen gewicht in de schaal te leggen. Ze timmeren flink aan de weg om hoogwaardige bedrijvigheid binnen te halen. Zo komt er in de Waalstad de Novio-techcampus, met plaats voor zo'n zestig technologiebedrijven uit bijvoorbeeld de chipsindustrie. Arnhem slaat op de trom als duurzaamheidsstad, met nieuwe namen als Titan Wood (producent van verduurzaamd hout) en Nuon Helianthos (zonnecelfolie). Toch besloten onlangs enkele andere concerns de regio te verlaten. Begin dit jaar maakte energiebedrijf Essent bekend uit Arnhem te vertrekken. Even later volgde Arcadis. Wel-

waar opereert de nationale directie straks nog vanuit Arnhem, maar het internationale hoofdkantoor van Arcadis, voortgekomen uit de oud-Arnhemse onderneming Heidemij, gaat naar Amsterdam.

Maar Jaap Modder van de Stadsregio Arnhem Nijmegen zit niet bij de pakken neer. Hij draait het perspectief zelfs om: niet zijn stedennetwerk maar de Randstad ligt aan het voeteneind. Volgt het verhaal van de burgemeester van Duisburg, met wie Modder laatst het Ruhrgebied bezocht. 'Onze toekomst ligt in jullie delta, zegt die burgemeester. De Betuwelijn en de IJzeren Rijn komen in zijn haven uit.' De stadsregio grenst ideaal aan

het Ruhrgebied, aldus Modder. 'Daar wonen 18 miljoen mensen. Onze oriëntatie zal de komende eeuw totaal anders zijn.' Als het economische verkeer over de landsgrenzen goed op gang komt, ontstaat er een geweldig vliegwieleffect. 'Een eerste begin is er al: de initiatieven om de spoorlijn met het Duitse Kleve in ere te herstellen. Nu al reizen er meer mensen uit deze regio via het vliegveld in Weeze net over de Duitse grens dan via Schiphol. De Randstad heeft een verkeerd beeld van wat er in ons deel van Europa aan de gang is. Niet wij, maar zij liggen straks in de periferie ten opzichte van het Ruhrgebied.'

'Brengebussen' op het busstation naast treinstation Nijmegen. Bren is de naam van het duurzame openbaar vervoerconcept in de Stadsregio Arnhem Nijmegen. Er zijn 75 milieuvriendelijke aardgasbussen aangeschaft en er worden sociale initiatieven in de regio ondersteund.

beert de stadsregio nieuwe ov-knooppunten in het gebied te realiseren. Schuijgraaf kreeg een eigen station en ook in Molenhoek onder Nijmegen en bij de Goffert komen nieuwe treinhalthes. Over drie jaar is er weer een stap gezet in het verbeteren van het openbaar vervoer in de regio: dan gebeurt de gunning van regionale bus- en treindiensten in één concessie, waardoor biedende bedrijven zullen zorgen voor perfecte afstemming van de verschillende soorten vervoer. 'De komende jaren zullen we oogsten', zegt Modder. Langzamerhand kijken inwoners in de stadsregio – al of niet bewust – ook steeds meer over de grenzen van hun gemeente, denkt Modder. 'De samenleving is vaak verder dan het bestuur. Het dagelijkse stedelijke bestaan ziet er voor veel inwoners anno nu beslist anders uit. Iemand uit de Waalsprong die een nieuwe wasmachine nodig heeft, gaat niet per se naar Nijmegen maar rijdt eerder naar Elst of Arnhem. Dat past veel meer in het nieuwe systeem van netwerken dan in het oude centrumdenken.'

Vierde stad

Ook regionale media zien het grotere verband. Sinds een jaar geeft dagblad *De Gelderlander* het tweemaandelijks blad *Luxity* uit, bestemd voor de beter gesitueerde lezer. 'We noemen het wel een villa-aan-villa-blad', zegt redactiefichef Bob van Huët. Het voorbeeld is *Frits*, een uitgave van het *Eindhovens Dagblad* voor de rijken in de lichtstad. Dit blad boort met succes een nieuwe markt van adverteerders aan, die het wel zien zitten om met hun producten in een regionale *glossy* te staan.

Van Huët zag meteen de potentie van een blad dat zich richt op de hele stadsregio. 'We hebben ook even gedacht om twee bladen te maken: een voor Nijmegen en een voor Arnhem. Maar dat zou terug naar af zijn geweest. Het is te zien in het buitenland: de

Van streeknamen tot Cool Breaks

Het Regionaal Bureau voor Toerisme (RBT) vermarkt de agglomeratie Arnhem-Nijmegen voor toeristen en dagjesmensen. Het sleutelwoord voor het bureau is eendracht: alle lokale VVV's, negenhonderd recreatiebedrijven en de twintig gemeenten van de stadsregio doen mee. De publiekprivate samenwerking geeft 6,5 miljoen euro per jaar uit aan campagnes om de regio beter op de kaart te krijgen. Het bedrijfsleven betaalt tweederde, de gemeenten de rest. 'Elke euro die de overheid inlegt, verdriedubbelen we op deze manier. Daarvoor kunnen ze hun promotie niet zelf doen', zegt directeur Jurriaan de Mol. Zijn kantoor staat in het centrum van Elst. 'Precies middenin de stadsregio. Zo krijgen we nooit het verwijt dat we een Nijmeegse of een Arnhemse club zijn', legt De Mol uit. 'De term stadsregio gebruiken we niet. Dat is een bestuurlijk begrip. In Nederland communiceren we met de streeknamen: Land van Maas en Waal, Rijk van Nijmegen, Veluwezoom Arnhem.

regio Montpellier-Barcelona is booming, net als Metropolregio Rijn-Ruhr. Zo'n aaneenschakeling van steden heeft de toekomst. Hier ook. Op die golf hopen wij mee te surfen.' De journalist ziet de steden aan Waal en Rijn als twee elkaar perfect aanvullende partners. Voor de lancering van *Luxity* is er een lezersenquête gehouden. Het bleek dat het overgrote deel van de Nijmegenaren een blad wilde dat ook over Arnhem ging, en andersom bleek de animo zelfs nog groter. 'Minder dan 10% vond het niet nodig. In de beeldvorming is de animositeit tussen de twee steden altijd veel groter. In de praktijk zullen het alleen de harde kernen van voetbalclubs Vitesse en NEC zijn die niks moeten hebben van de buurstad.' Niet voor niets stonden burgemeesters Pauline Krikke van Arnhem en Thom de Graaf van Nijmegen in een omhelzing op de cover van de eerste *Luxity*. 'Arnhem heeft de kunstacademie en de mode, Nijmegen de wetenschap en het academische ziekenhuis. Bij elkaar is het een heel interessant gebied en vormt het onder-tussen de vierde "stad" van Nederland.'

Mooie oude merken die we hier gewoon op de plank hebben liggen.' Vernieuwender is de campagne die het toerismebureau anderhalf jaar geleden heeft gelanceerd: *Cool Breaks*. Op de bijbehorende webpagina's staan allerlei uitstapjes en weekendjes weg in de regio, maar ook ver daarbuiten, tot in het Duitse Rijngebied. 'Ondernemers zijn massaal ingestapt. Dit is de eerste keer dat een toeristische markt in twee landen tegelijk ontsloten wordt. We publiceren in Nederlandse en Duitse bladen, doen aan internetcampagnes en we staan op internationale beurzen met *Cool Breaks*.'

Het RBT bewerkt de binnenlandse markt nog verder met een derde campagne. Ook die staat op het eerste gezicht los van geografische aanduidingen. 'We zetten in op thema's als lekkerfietsen.nl en lekkereten.nl. Via die websites kom je automatisch bij ons uit. Kennelijk slaat het aan, want het aantal boekingen neemt toe. In 2008 zijn we in de top-5 van landelijke toeristische regio's gekomen, in plaats van Rotterdam.'